

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over het de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 2 oktober 2013 over het besluit tot wijziging van onder meer het Besluit kerndoelen WEC¹ en het Onderwijskundig besluit WEC in verband met de kwaliteit van het speciaal en voortgezet speciaal onderwijs (Kamerstuk 32 812, nr. 20).

De voorzitter van de commissie,
Wolbert

De adjunct-griffier van de commissie,
Zinkstok

¹ WEC: Wet op de expertisecentra.

Inhoud	blz.
I Vragen en opmerkingen uit de fracties	2
1. Algemeen	2
2. Kerndoelen	3
3. Inhoud ontwikkelingsperspectief	4
4. Voorschriften voor specifieke uitstroomprofielen	5
5. Administratieve lasten	5
II Reactie van de staatssecretaris	5

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

1. Algemeen

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het voorliggende besluit en zien aanleiding tot het stellen van enkele vragen. De genoemde leden merken op dat bij de plenaire behandeling van het wetsvoorstel dat de WEC wijzigde in verband met de kwaliteit van het vso² ³ is deze AMvB⁴ al aangekondigd. De belangrijkste onderdelen ervan zijn de algehele kwaliteit van het vso, het invullen van het ontwikkelingsperspectief en de rol van de ouders.

Deze leden merken op dat men het er tijdens de plenaire behandeling van het wetsvoorstel over eens was dat de kwaliteit van het vso tekortschoot. De invoering van het ontwikkelingsperspectief, zoals dat ook in het stelsel van passend onderwijs gebeurt, moest een flinke impuls leveren aan het verbeteren van de kwaliteit. De wet trad grotendeels al in augustus 2013 in werking, maar de AMvB wordt nu pas voorgehangen. Is er sprake van uitstel en wat was daar de reden voor? Wat is de huidige stand van zaken met betrekking tot de kwaliteit van het vso? De kwaliteit van deze scholen liet lang te wensen over en de vraag is of met de invulling van dit gedetailleerde (en toch open) kerndoelenbesluit die kwaliteit omhoog gaat.

De leden van de SP-fractie staan positief tegenover de invoering van de nieuwe kerndoelen voor het speciaal onderwijs. De combinatie van leergebied-overstijgende kerndoelen en specifieke uitstroomprofielen is volgens de leden een goede manier om recht te doen aan de verschillen tussen leerlingen in het speciaal onderwijs. Deze leden hebben nog wel enkele vragen.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van het onderhavige besluit. Zij hebben daarbij nog enkele vragen.

Deze leden onderschrijven initiatieven om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren voor kinderen die extra zorg nodig hebben. Deze kwetsbare groep verdient het om zo goed mogelijk onderwijs te krijgen, zodat het gevoel van eigenwaarde bevorderd wordt. Voor leerlingen die geen regulier diploma kunnen halen komt er een landelijk vastgesteld getuigschrift. Deze leden verwachten dat deze maatregelen een emanciperend effect zullen hebben voor deze groep leerlingen. Daarnaast kan onderwijs dat beter gericht is op het behalen van een diploma of op het toeleiden naar werk, leiden tot een lagere instroom in de Wajong. Dat is positief, want ook voor deze groep mensen is het van belang dat zij participeren in de maatschappij. Het geeft hen het gevoel «erbij te horen». Daarom is het

² vso: voortgezet speciaal onderwijs.

³ Kamerstuk 32 812.

⁴ AMvB: Algemene Maatregel van Bestuur.

belangrijk dat de kerndoelen zijn uitgesplitst in drie uitstroomprofielen zodat de kinderen zoveel mogelijk worden voorbereid op hun vervolgstap. De genoemde leden zijn van mening dat we te lang hebben toegestaan dat onderwijs op sommige scholen voor speciaal onderwijs onder de maat was. Te veel scholen kregen het predicaat «zwak» of «zeer zwak». Terecht hebben vorige kabinetten al onderkend dat het funest is voor kwetsbare kinderen om onderwijs van onvoldoende kwaliteit te krijgen. Het verkleint hun mogelijkheden voor een zelfstandige bijdrage aan de maatschappij.

De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het voorliggende besluit. Zij hebben hierover nog enkele vragen.

2. Kerndoelen

De leden van de SP-fractie vinden het een goede zaak dat de leergebied-specifieke kerndoelen voor het uitstroomprofiel vervolgonderwijs gelijk zijn aan de kerndoelen voor de onderbouw van het reguliere vo⁵. De leden vragen zich wel af in hoeverre leerlingen in het speciaal onderwijs op dit moment aan die kerndoelen kunnen voldoen bij het afsluiten van dat speciaal onderwijs. Ook vragen zij op welke types vervolgonderwijs leerlingen met dit profiel worden voorbereid.

Deze leden lezen dat het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel voorbereid op een arbeidspositie. Zij vragen zich af hoe leerlingen die in dit profiel terechtkomen, verschillen van leerlingen die in het profiel dagbesteding terechtkomen, dan wel leerlingen die mogelijk een startkwalificatie zouden kunnen behalen. Ook vragen de leden of het voor leerlingen met dit profiel mogelijk zou zijn om alsnog hun reguliere startkwalificatie te behalen.

De genoemde leden zijn voorts blij met de vrijheid die scholen krijgen om tot op zekere hoogte te differentiëren in het aanbod van onderwijs in de Engelse taal. Deze optie achten zij eigenlijk noodzakelijk bij de meeste vormen van speciaal onderwijs.

De leden van de CDA-fractie lezen dat er groot draagvlak is voor de kerndoelen in het veld en dat ze ook zijn vastgelegd in overleg met het veld. Deze leden vinden dat een goede gang van zaken en hopen dat dit navolging zal vinden. Wel vragen ze zich af of ten aanzien van het arbeidsmarktgerichte profiel ook vertegenwoordigers van de werkgevers zijn geconsulteerd. Zo ja, wat was hun visie? Ook vragen de genoemde leden een nadere toelichting van de staatssecretaris over de mate waarin de in het besluit beschreven kerndoelen daadwerkelijk bijdragen aan betere kwaliteit in het (v)so. Voorts zouden deze leden ook een nadere toelichting willen krijgen over de mate waarin scholen maatwerk kunnen bieden ten aanzien van de kerndoelen. Hoe groot is de vrijheid van scholen om deze zo goed mogelijk aan te passen aan het kind? Zijn er belemmeringen om echt individueel maatwerk te leveren? Op welke wijze wordt het behalen van de kerndoelen afgesloten, zo willen deze leden weten.

De leden van de D66-fractie lezen met instemming dat de kerndoelen binnen de uitstroomprofielen ruimte bieden om in te spelen op de individuele mogelijkheden en ondersteuningsbehoeften van leerlingen. Juist voor leerlingen op het vso zijn op maat gemaakt onderwijs en begeleiding van groot belang.

De genoemde leden vragen voorts wat er met dit besluit voor leerlingen op vso-scholen in de praktijk gaat veranderen. Hoe hangt de onderver-

⁵ vo: voortgezet onderwijs.

deling in uitstroomprofielen samen met de verschillende clusters in het speciaal onderwijs, zo informeren zij.

Verder willen deze leden weten in hoeverre de kerndoelen worden gewijzigd. Kan de staatssecretaris dit toelichten? Hoe worden leraren betrokken bij deze veranderingen, zo vragen zij.

3. Inhoud ontwikkelingsperspectief

De leden van de VVD-fractie vragen of de staatssecretaris kan aangeven of het uitstel van de onderhavige AMvB heeft geleid tot een betere aanpassing van de betreffende scholen. Hoe staat het nu met de kwaliteit en de voorbereiding op het invoeren van het ontwikkelingsperspectief? In hoeverre is er al ervaring met het ontwikkelingsperspectief in de praktijk? Is de inhoud van dit besluit ook aan ervaringsdeskundigen voorgelegd? Het is een vaak gehoorde klacht over het handelingsplan dat er sprake was van zinloze administratieve lasten. Deze leden zouden graag horen dat de reacties ten aanzien van het ontwikkelingsperspectief op dit punt verbeterd zijn.

De genoemde leden onderschrijven het besluit wat betreft het stimuleren van opbrengstgericht werken. Het onderwijs dient zo goed mogelijk aan te sluiten bij de mogelijkheden en kansen van deze leerlingen. Diegenen die daar het dichtst bij staan zijn de ouders. Tijdens de plenaire behandeling van de wet is aandacht gevraagd voor hun positie. In het kader van passend onderwijs is bijvoorbeeld aan een geschillenregeling gedacht indien ouders en school van mening verschillen. Hoe wordt dat aan de hand van dit besluit geregeld bij het voortgezet speciaal onderwijs en de invulling van het ontwikkelingsperspectief?

Voorts vragen deze leden waarom er in het kader van het reguliere onderwijs apart besloten wordt over de invulling van het ontwikkelingsperspectief en waarom dit niet in hetzelfde besluit kan worden vormgegeven.

De leden van de SP-fractie zetten vraagtekens bij de tussentijdse evaluatie van het ontwikkelingsperspectief. Volgens de toelichting zou dit minimaal één keer per jaar moeten gebeuren. Deze leden vragen wat dit voor gevolgen heeft voor leerlingen bij wie het ontwikkelingsperspectief eerder zou moeten worden aangepast, bijvoorbeeld omdat ze van school zijn gewisseld en de vorige school onvolledige informatie heeft aangeleverd. Kunnen leerlingen en/of ouders dan zelf het initiatief nemen tot het aanpassen van het ontwikkelingsperspectief? En hoe beoordeelt de staatssecretaris het risico op een te hoge wijzigingsfrequentie van het perspectief waardoor het zijn waarde zou kunnen verliezen? De leden vragen ook of hier een koppeling komt met het uitstroomprofiel.

De genoemde leden vragen verder wat voor gevolgen het voor leerlingen kan hebben als zij gedurende de opleiding veranderen van uitstroomprofiel. Zou dat kunnen leiden tot vertraging in de opleiding of tot de noodzaak tot aanpassingen in het curriculum van de school?

De leden van de CDA-fractie willen een nadere toelichting over de manier waarop wordt bepaald welk uitstroomprofiel een kind zal volgen. Wat is de rol van de ouders bij de keuze? Wat zijn de mogelijkheden van de ouders indien zij het niet eens zijn met het ontwikkelingsperspectief dat is opgesteld voor hun kind? Wat gebeurt er als na de jaarlijkse evaluatie van het ontwikkelingsperspectief school en ouders van mening verschillen? Wat is de rol van de Inspectie van het Onderwijs bij het ontwikkelingsperspectief en de veiligheidsmaatregelen ten aanzien van privacy daaromtrent, zo willen deze leden weten.

4. Voorschriften voor specifieke uitstroomprofielen

De leden van de VVD-fractie vragen waarom er een onderscheid wordt gemaakt tussen leerlingen van 16 en 18 jaar met betrekking tot het eindexamen in het vavo⁶.

De leden van de SP-fractie vinden zij-instroom van gekwalificeerde vaklieden een grote aanwinst voor het onderwijs. Tegelijkertijd vinden zij echter dat het uitgangspunt moet blijven dat alle leraren bevoegd zijn of dat zo snel mogelijk worden. Les door onbevoegden moet in alle gevallen een uitzondering zijn.

Deze leden zijn enigszins bezorgd over de verlaging van de leeftijdsgrens voor het vavo-examen voor vso-leerlingen omdat uit de nota niet helemaal duidelijk wordt wat nou precies de reden is voor deze verlaging. Het mag niet zo zijn afstandsonderwijsinstellingen de taak van scholen in de buurt over gaan nemen.

De genoemde leden vragen voorts wat precies bedoeld wordt met de stelling dat het vso «erop gericht is» leerlingen «zoveel mogelijk deze referentieniveaus voor taal en rekenen te laten bereiken». Is de staatssecretaris ook van plan dit op enig moment om welke reden dan ook te gaan toetsen? Of gaat hij deze niveaus op een andere manier vaststellen, zo vragen deze leden.

De leden van de CDA-fractie vragen in hoeverre zij-instromers in beroepsgerichte vakken moeten aantonen dat zij over de pedagogisch-didactische vaardigheden beschikken om met deze groep kinderen om te gaan. Krijgen zij hierin extra begeleiding, zo vragen deze leden.

5. Administratieve lasten

De leden van de D66-fractie vragen waarom de procedure voor het verkrijgen van ontheffingen voor (delen van) kerndoelen op deze manier is ingericht, en om hoeveel leerlingen het ongeveer gaat. Waarop is het getal van 750 ontheffingen, zoals genoemd in de berekening van administratieve lasten, gebaseerd? Bestaat er in dit opzicht ook onderscheid tussen de verschillende profielen, is het bijvoorbeeld voor het uitstroomprofiel dagbesteding eenvoudiger om ontheffing aan te vragen dan voor het uitstroomprofiel vervolgonderwijs, zo willen deze leden weten.

II Reactie van de staatssecretaris

⁶ vavo: voortgezet algemeen volwassenenonderwijs.